

สมบัตินานาชาติ (มรดกโลก)

สรุป นิมิตกุล

สมบัตินานาชาติ หรือมรดกโลก ซึ่งทุกประเทศจะมีมรดกดังกล่าว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ มรดกทางธรรมชาติ หรือมรดกที่มนุษย์สร้างขึ้น มรดกดังกล่าวเป็นที่ภาคภูมิใจของเจ้าของประเทศเป็นอย่างยิ่ง ประเทศยังมีอายุยาวนานเท่าไรย่อมมีมรดกโลกทั้งจำนวนและความสวยงามตามเป็นลำดับ นอกจากเจ้าของประเทศได้หน้าได้ตาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสมรดก เช่นว่านั่นอีกด้วย เช่น กำแพงเมืองจีน พระราชวังเก่าของประเทศต่างๆ ทั้งในเอเชียและยุโรป สำหรับประเทศไทย สมบัตินานาชาติดังกล่าวที่ได้รับการยกย่องให้ขึ้นทะเบียนมรดกโลกได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และอยุธยา เป็นต้น มรดกโลกมียูเนสโก (UNESCO) หรือองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เป็นผู้ดูแลและจัดการ สมบัตินานาชาติ หรือมรดกโลกนี้ ไม่ว่าจะมรดกทางวัฒนธรรม (World Cultural Heritage) หรือมรดกโลกทางธรรมชาติ (World Natural Heritage) ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในขอบเขตดินแดนของประเทศใดถือได้ว่า เป็นมรดกของมนุษยชาติทั้งของในโลก วัตถุประสงค์ขององค์กรนี้ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการคุ้มครอง และอนุรักษ์มรดกในทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ให้ดำรงคุณค่า เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคตตลอดไป

ปลายปี 2534 สมัยที่หมดำรงค์ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี ผู้ได้รับแต่งตั้งโดยกรม ให้เป็นผู้แทนไทยร่วมกับศาสตราจารย์ อดุลย์ วิเชียรเจริญ เป็นผู้แทนไทย เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการมรดกโลก (World Heritage Committee) ประจำปี เพราะมีการประชุมทุกๆ ปี สำหรับปีนี้มีควมสำคัญยิ่งแก่ประเทศไทย เพราะประเทศไทยได้มีการประชุมที่เมืองยูนิส ประเทศตูนีเซีย (Tunisia) ในทวีปแอฟริกา โดยรัฐบาลไทยได้นำเสนอเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก วาระสำคัญของการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกแต่ละปีจะเน้นเรื่องสำคัญคือ ขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม อีกประการหนึ่ง ทำการถอดถอนมรดกโลกที่ขึ้นทะเบียนแล้วออกจากบัญชีมรดกโลก

ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ในปีดังกล่าว ได้มีมติขึ้นทะเบียนให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งเป็นมรดกโลกตั้งแต่ปี 2534 (Huny Khakhang wildlife Sanctuary : HKK) เป็นแห่งแรกโดยมีองค์ประกอบที่เด่นคือ เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญ เป็นลำห้วยผ่ากลางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ มีพื้นที่ราว 1.4 ล้านไร่ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เสือ ลิงป่า ควายเป็น ยากุง และสัตว์ป่า อีกจำนวนมาก และสัตว์ป่าเหล่านี้เดินทางมาจากหลายทิศทาง เช่น จากอินโดจีน จากอินโดนีเซีย , มาเลเซีย และจากจีน สัตว์ป่าเหล่านี้หลายชนิดใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งมีความเร่งด่วนที่ต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์ และดูแลเป็นพิเศษ

ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกปีนี้ นอกจากที่ประชุมจะได้มติขึ้นทะเบียนเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งเป็นมรดกโลกแล้ว ในดอกาสนี้ที่ประชายังได้ชื่นชมกับประเทศไทยที่ได้เชิญ
ผู้ว่าราชการจังหวัดเจ้าของพื้นที่เข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และเพื่อที่จะได้มีความ
ผูกพัน ที่จะรับไปจัดทำแผนจัดการต่อไป (Commitment) และดูแลตลอดไป ซึ่งที่ประชุมยอมรับว่า
ต่อไปทุกประเทศจะใช้รูปแบบประเทศไทย ในการนำผู้บริหารพื้นที่เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการมรดก
โลกด้วย ในที่ประชุมดังกล่าวคณะผู้แทนไทยมีความดีใจและภูมิใจที่แหล่งธรรมชาติของเราได้ขึ้น
ทะเบียนเป็นมรดกโลก แต่ภาระที่จะต้องดำเนินการต่อไปก็เป็นเรื่องใหญ่เช่นกัน แม้ตามกฎหมายเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าดังกล่าวขึ้นตรงต่อกรมป่าไม้ แต่ในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ ก็ย่อมมีความ
รับผิดชอบไม่น้อย ในโอกาสที่ผมนจะได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ นอกจากจะเห็นความสำคัญของการขึ้น
ทะเบียนมรดกโลกแล้ว ยังได้ตระหนักถึงการถอดถอนมรดกโลกออกจากทะเบียนด้วย จากประสบการณ์
ของประเทศต่างๆ ที่กล่าวถึงในที่ประชุม จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผมริเริ่มเตรียมงานการจัดมรดกโลก
แห่งนี้ ตั้งแต่อยู่ในต่างประเทศ โดยตัดสินใจก่อนหน้าว่า สิ่งแรกจะจัดให้มีวันเฉลิมฉลองวันมรดกโลกใน
เดือนธันวาคม ซึ่งเป็นวันที่เราได้รับขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ประการถัดไป คือ การจัดทำแผนจัดการ
ดูแลมรดกโลก งานแรกเมื่อเดินทางถึงประเทศไทย ผมก็ได้เรียกประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อ
กำหนดวันและกิจกรรมฉลองมรดกโลกที่จำได้ มีทั้งนิทรรศการ วิชาการสัมมนา การแสดง การวิ่งมินิ
มาราธอนขึ้นห้วยขาแข้ง และต่อมาในเดือนธันวาคมก็ได้จัดงานทุกๆ ปี เพื่อวัตถุประสงค์เฉลิมฉลองการ
เป็นมรดกโลกและการสร้างจิตสำนึก โดยรณรงค์ให้คนทั่วไปอนุรักษ์และรักษาป่าและสัตว์ป่าทั้งในระดับ
พื้นที่ และทั่วประเทศ การจัดงานดังกล่าวนี้ ต่อเนื่องมานานกว่า 20 ปีแล้ว และเมื่อปี พ.ศ. 2554 ผม
ได้รับเชิญจากผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีเข้าไปรับโล่ประกาศเกียรติคุณที่ได้รับริเริ่มการจัดงาน จัดการ
ดูแลเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งมรดกโลกมาครบ 20 ปี

สำหรับมติการจัดการ ผมได้ริเริ่มจัดทำแผนการจัดการโดยริเริ่มขอความช่วยเหลือจาก
องค์กรระหว่างประเทศ กองทุนสัตว์ป่าโลก (W.W.F) เพื่อมาจัดทำแผนการจัดการ โดยขอความร่วมมือ
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อมาเก็บข้อมูลและจัดทำข้อเสนอแนะ และสรุปได้ว่าทำแผนพัฒนาเขต
กัน 5 ปี (2535 - 2541) หรือ Butter Zone Management Plan (โครงการนุ่งผ้าขาวม้าเฝ้าเพชร)

โดยต่อมา ครม. ได้มีมติอนุมัติแผนดังกล่าว ผมภูมิใจที่ครม. ได้มีมติและริเริ่มจัดสรร
งบประมาณสนับสนุน ตลอดจน องค์กรระหว่างประเทศจำนวนมากได้สนับสนุนโครงการตามแผนต่างๆ
ทั้งเรื่อง การปลูกป่า การอนุรักษ์ และมีหลายหน่วยงานช่วยในด้านส่งเสริมอาชีพแก่ราษฎรในเขตพื้นที่
สรุปได้ว่า ความอุดมสมบูรณ์และการเอาใจใส่ดูแลในการจัดการมรดกโลกแห่งนี้เป็นไปด้วยดี ด้วยความ
ร่วมมือทั้งองค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานราชการต่างๆ และประชาชนในพื้นที่

ในด้านการรณรงค์และเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปมีใจอนุรักษ์หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับ
การอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า ได้พยายามทำทุกรูปแบบนอกจากการจัดงานแล้ว การทำกิจกรรมและ
การเฝ้าระวังดูแลสัตว์ป่าอย่างมีระบบ ผมได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งมูลนิธิห้วยขาแข้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่ควบคู่
ไปกับทางราชการ โดยทุน 200,000 แรกริเริ่มโดยผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีเป็นผู้ก่อนและเชิญชวน
ประชาชนทั้งในจังหวัด และนอกจังหวัด ได้มีส่วนร่วมซึ่งก็ได้มีผู้สนใจเป็นจำนวนมากที่ให้ความร่วมมือ

งานรณรงค์การสร้างจิตสำนึก โดยเฉพาะแก่เด็กนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ทั้งในระดับพื้นที่และพื้นที่อื่นๆ รวมทั้งประชาชนด้วยได้ทำอย่างกว้างขวาง และแทรกไปยังกิจกรรมต่างๆ อย่างมากมาย

ในส่วนที่เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ถูกถอดถอนจากบัญชีมรดกโลก ปรากฏว่ามรดกโลกจำนวนมากถูกถอดถอนด้วยสาเหตุหลัก 2 ประเภก็คือ มรดกโลกแห่งนั้นๆ ถูกทำลายเพราะน้ำมือประชาชน เช่น ชาวบ้านบุกรุกสถานที่ เพื่ออยู่อาศัยและใช้พื้นที่ทำมาหากิน อีกประการหนึ่งเสียหายเพราะการริเริ่มจากหน่วยราชการ เช่น การตัดถนนเข้าไปยังพื้นที่เพื่อความสะดวกแก่ทางราชการ กรณีสร้างอาคารที่พัก หรือสร้างที่ทำการ เป็นต้น กรณีประเทศไทยมีหลายกรณีที่ชาวบ้านเข้าไปก่อสร้างอาคารเพื่อค้าขาย การสร้างที่ทำการหรือหลายเรื่องทางราชการถือความสะดวกของทางราชการเป็นสิ่งสำคัญ

สมบัตินานาชาติ หรือมรดกโลก นอกจากจะเป็นสถานที่ ที่ทุกประเทศจะภูมิใจ ประวัติของตัวเองแล้ว ทุกคนและประชาชนโดยทั่วไปย่อมหวงแหนที่จะปกป้องรักษาแล้ว เจ้าของประเทศยังใช้มรดกโลกนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งในแง่เป็นแหล่งรายได้ของประเทศที่สำคัญและเป็นแหล่งจ้างงานที่หลากหลาย ถึงมีผู้รู้กล่าวว่า นักท่องเที่ยว 1 คน จะสร้างงานให้แก่พื้นที่อีก 8 คนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังประเทศต่างๆ เช่น อเมริกา ยุโรป จีน อินเดีย และประเทศอื่นๆ นักท่องเที่ยวจะได้รับเชิญให้ไปชมแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นมรดกโลก วัฒนธรรมและมรดกโลกทางธรรมชาติ โดยเฉพาะประเทศเก่าๆ ก็จะพาไปชมพระราชวังต่างๆ อันเก่าแก่และมีชื่อเสียง และหลายประเทศได้สร้างอาคารขึ้นมาใหม่เพื่อรับพื้นที่พระราชวังเก่าซึ่งผู้ฟังไปหมดแล้ว เช่น จีนและเกาหลี ซึ่งสร้างขึ้นใหม่ดีกว่าเก่าด้วยซ้ำเพราะได้ตระหนักถึง ผลที่จะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง

การพิจารณามรดกโลกในมิติต่างๆ ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และการดูแลจัดการเป็นเรื่องที่ทุกคนทั้งในประเทศและชาวต่างประเทศต้องมีจิตสำนึกในการดูแล อนุรักษ์ และรักษาไว้ทั้งนี้เพราะเป็นมรดกหรือสมบัติทางราชการที่สำคัญ ทั้งในแง่การท่องเที่ยว การจ้างงาน ดดยทุกคนต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ทั้งในฐานะพลเมืองของพื้นที่และพลเมืองโลกที่ต้องดูแลเอาใจใส่สมบัติดังกล่าว ทั้งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เพื่อยังคงไว้ซึ่งมรดกดังกล่าว เพื่อตกเป็นสมบัติของลูกหลานต่อไป

